KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 23.12.2005
KOM(2005) 696 v konečnom znení

ZELENÁ KNIHA

o konfliktoch jurisdikcie a princípe *ne bis in idem* v trestnom konaní

(predložená Komisiou)

{SEK(2005) 1767}

ZELENÁ KNIHA

o konfliktoch jurisdikcie a princípe *ne bis in idem* v trestnom konaní

Účelom tejto zelenej knihy je začať rozsiahlu konzultáciu zainteresovaných strán o otázkach konfliktov jurisdikcie v trestných veciach, vrátane princípu *ne bis in idem*. V zelenej knihe sú identifikované problémy, ktoré môžu vzniknúť v súčasnej situácii a navrhnuté možné riešenia. V pripojenom pracovnom dokumente je uvedená podrobnejšia analýza.

Komisia vyzýva zainteresované strany, aby predložili pripomienky do 31. marca 2006 na túto adresu:

European Commission
Directorate-General for Justice, Freedom and Security
Unit D3 – Criminal Justice
Office LX46 3/20
B - 1049 Brussels

E-mail: JLS-criminaljustice@cec.eu.int

Fax: +32-2/296 76 34

Od zainteresovaných strán sa požaduje, aby jasne uviedli to, že si neželajú zverejnenie svojich pripomienok na webovej stránke Komisie.

1. Súvislosti

So silnejúcim medzinárodným charakterom kriminality je trestné súdnictvo EÚ čoraz viac konfrontované so situáciami, kedy niekoľko členských štátov má jurisdikciu viesť trestné stíhanie v tej istej veci. Výskyt viacnásobných stíhaní v tých istých veciach alebo výskyt „pozitívnych“ konfliktov jurisdikcie je navyše v súčasnosti pravdepodobnejší, keďže rozsah mnohých vnútroštátnych trestných jurisdikcií sa v posledných rokoch značne rozšíril.

Viacnásobné trestné stíhania majú negatívny vplyv na práva a záujmy fyzických osôb a môžu viesť k zdvojeniu činností. Je možné, že odporcovia, obete a svedkovia budú musieť byť predvolaní na vypočutia v niekoľkých krajinách. Najmä opakované konania znamenajú znásobenie obmedzení ich práv a záujmov, napr. slobody pohybu. Zvyšujú psychickú záťaž, náklady a zložitosť pri právnom zastúpení. Zdá sa, že v rozvinutej oblasti slobody, bezpečnosti a spravodlivosti je vhodné vyhnúť sa týmto negatívnym účinkom tam, kde je to možné, a to obmedzením výskytu viacnásobných stíhaní v tých istých veciach.

Vnútroštátne orgány sa v súčasnosti môžu slobodne rozhodnúť začať vlastné paralelné trestné stíhania v tých istých veciach. Jedinou právnou prekážkou je princíp *ne bis in idem* ustanovený v článkoch 54 až 58 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda (CISA). Týmto princípom sa však nepredchádza konfliktom jurisdikcie, keďže viacnásobné trestné stíhania prebiehajú v dvoch alebo viacerých členských štátoch. Tento princíp možno využiť iba vtedy, a to predchádzaním druhému trestnému stíhaniu v tej istej veci, ak rozhodnutím, ktorým sa zakazuje ďalšie trestné stíhanie (*res judicata*), boli ukončené konania v členskom štáte.

Ešte dôležitejšie je to, že bez systému prideľovania trestných vecí príslušnej jurisdikcii v priebehu konaní, princíp *ne bis in idem* môže viesť k náhodným alebo dokonca ľubovoľným výsledkom: tým, že sa uprednostní ktorákoľvek jurisdikcia, ktorá môže ako prvá prijať konečné rozhodnutie, jeho účinky sa rovnajú pravidlám zásady „kto prv príde, ten prv melie“. Výber jurisdikcie je v súčasnosti ponechaný na náhodu a to sa zdá byť dôvodom toho, prečo je princíp *ne bis in idem* stále predmetom niekoľkých výnimiek.

Adekvátnou odpoveďou na problém (pozitívnych) konfliktov jurisdikcie by bolo vytvoriť procesný postup prideľovania trestnej veci príslušným jurisdikciám. Tam, kde sú trestné stíhania sústredené v rámci jednej jurisdikcie, by otázka princípu *ne bis in idem* viac nevznikla. Navyše by tento procesný postup bol doplnením zásady vzájomného uznávania, čo znamená, že súdne rozhodnutie v jednom členskom štáte sa uznáva a – ak je to potrebné - sa vykonáva v inom členskom štáte.

V tejto zelenej knihe, Komisia načrtáva možnosti vytvorenia procesného postupu, ktorým by sa uľahčil výber príslušnej jurisdikcie v trestných konaniach, a tiež možnosti prípadnej revízie pravidiel týkajúcich sa princípu *ne bis in idem*. Táto zelená kniha je reakciou na bod 3.3 haagskeho programu a programu vzájomného uznávania z 29. 11. 2000 (najmä, body 2.3 a opatrenia 1 a 11 programu vzájomného uznávania). Príslušné opatrenia EÚ by mohli byť prijaté ako rámcové rozhodnutie, na základe článku 31 ods. 1 písm. d) Zmluvy o Európskej únii (ZEU), podľa ktorej spoločná

akcia zahŕňa predchádzanie konfliktom jurisdikcie medzi členskými štátmi. Ak sa to považuje za potrebné, písmeno c) článku 31 ods. 1 by mohlo slúžiť ako doplnkový základ na zabezpečenie zlučiteľnosti pravidiel uplatniteľných v členských štátoch, čo môže byť nevyhnutné pre zlepšenie justičnej spolupráce.

2. Vytvorenie procesného postupu pre výber jurisdikcie

2.1. Predpoklady

Procesný postup zameraný na prideľovanie trestných vecí príslušnej jurisdikcii by nemal byť byrokratický a mal by zabezpečiť vyvážený prístup pokiaľ ide o práva dotknutých fyzických osôb. Aby fungoval, musia byť splnené dva základné predpoklady.

Po prvé, príslušné orgány by sa mali navzájom informovať o konaniach a/alebo súvisiacich rozhodnutiach v rámci iných jurisdikcií: Malo by sa im umožniť a možno dokonca uložiť ako povinnosť vymieňať si príslušné informácie.

Po druhé, hneď ako sa dozvedia o konaní v iných členských štátoch, orgány členského štátu, ktoré vedú trestné stíhanie by mali mať možnosť zdržať sa začatia trestného stíhania alebo zastaviť prebiehajúce trestné stíhanie z jednoduchého dôvodu, že trestné stíhanie prebieha v tej istej veci v inom členskom štáte.

Nezačatie trestného stíhania (alebo zastavenie prebiehajúceho trestného stíhania) by mohlo spôsobiť ťažkosti v právnom poriadku členských štátov, ktoré dodržiavajú zásadu zákonnosti, kedy príslušné orgány majú povinnosť stíhať každý trestný čin patriaci do ich pôsobnosti. Ťažkosti by to mohlo spôsobiť najmä vtedy, ak je zásada ustanovená v ústave štátu. V rámci budúceho nástroja by preto mala byť ustanovená výnimka z uplatňovania z tejto zásady. V tomto ohľade možno oprávnene tvrdiť, že v spoločnom priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti je táto zásada splnená vtedy, ak vo veci stíha iný členský štát.

2.2. Postup

Ak sa uvedené podmienky splnia, súčasťou navrhovaného procesného postupu by mohli byť tieto procesné kroky.

Krok č 1: určenie a informovanie „zainteresovaných strán“

Najprv je užitočné určiť a informovať členské štáty, ktoré by sa mohli zaujímať o účas ť na procese výberu príslušnej jurisdikcie v konkrétnej trestnej veci. Na tento účel by v predpise EÚ mohlo byť stanovené to, že vnútroštátne orgány členského štátu, **ktoré začali alebo plánujú začať trestné stíhanie** („štát, ktorý začína stíhanie“) **vo veci, ktorá poukazuje na dôležitú spojitosť s ďalším členským štátom, musia informovať** príslušné orgány o tomto ďalšom členskom štáte, a to v náležitej lehote. Táto povinnosť by sa mohla týkať orgánov, ktoré vedú trestné stíhanie a/alebo iných súdnych/vyšetrovacích orgánov alebo orgánov presadzovania práva v závislosti na konkrétnych charakteristických znakoch systémov trestného súdnictva členských štátov. Následne by informované orgány mohli naznačiť svoj záujem stíhať v príslu šnej veci. Predpokladalo by sa, že tento záujem by mal byť oznámený v pevne

stanovenej lehote. V rámci systému by sa tiež mohli umožniť reakcie po konečnom termíne, a to výnimočne. Ak záujem neprejaví žiadny členský štát, ten štát, *ktorý za čína stíhanie* by mohol pokračovať v trestnom stíhaní vo veci bez ďalšej konzultácie – pokiaľ nedôjde k zmene situácie pod vplyvom nových skutočností.

Krok č. 2: konzultácie/rokovania

Ak dve alebo viac členských štátov má záujem na trestnom stíhaní v tej istej veci, ich príslušné orgány by mali byť schopné spolu preskúmať otázku „najvhodnejšieho miesta“ pre trestné stíhanie vo veci. Možnosťou by bolo zaviesť **povinnosť začať rokovania**, aby sa mohli vziať do úvahy stanoviská všetkých zainteresovaných členských štátov. Priamy kontakt medzi štátmi sa v tejto fáze javí ako najúčinnejší spôsob rokovania. V prípade potreby by štáty mohli požiadať o pomoc Eurojust a/alebo využiť iné mechanizmy pomoci Únie.

Krok č. 2 by mohol často viesť ku včasnému konsenzu pokiaľ ide o voľbu príslušnej jurisdikcie pre trestné stíhanie vo veci, z ktorej vyvstáva konflikt jurisdikcie. Následkom toho, niektoré vnútroštátne orgány *ukončia alebo zastavia* svoje trestné stíhania dobrovoľne (alebo sa zdržia začatia konaní), zatiaľ čo ďalší orgán by začal alebo pokračoval v konaniach vo veci. V takomto prípade by príslušné vnútroštátne orgány mohli jednoducho postupovať v súlade so svojimi vnútroštátnymi právnymi predpismi. Preto sa zdá, že v prípade týchto opatrení nie sú potrebné záväzné pravidlá na úrovni EÚ. V rámci navrhovaného procesného postup a ak sa situácia zmení na základe nových skutkových zistení, tieto rozhodnutia by na domácej úrovni mohli preskúmať príslušné členské štáty. V niektorých prípadoch by však domáce orgány mohli uprednostniť uzatvorenie záväznej dohody s cieľom zaistiť právnu istotu a vyhnúť sa opätovnému otvoreniu diskusie. Ak si to želajú, môžu využiť **vzorovú dohodu EÚ**, v ktorej by mohli byť ustanovené, *inter alia*, spoločné pravidlá pre vypovedanie takýchto dohôd.

Krok č. 3: riešenie sporov/sprostredkovateľská úloha

V prípadoch, kedy nie je možné ľahko dospieť k dohode, bude potrebný mechanizmus riešenia sporov. V rámci tohto kroku by sa mala ponúknuť možnosť na štruktúrovaný dialóg medzi zainteresovanými stranami, čím by bolo možné nestranne zvážiť existujúce záujmy. Na tento účel sa zdá vhodné zapojiť orgán na úrovni EÚ, aby pôsobil ako **sprostredkovateľ** tým, že pomôže príslušným členským štátom dosiahnuť dobrovoľnú dohodu pri použití kritérií načrtnutých ďalej**.** Zdá sa, že Eurojust má vhodnú pozíciu na to, aby sa podujal na túto úlohu. Tiež by bolo možné vytvoriť nový orgán na riešenie sporov, napríklad radu alebo skupinu vytvorenú zo skúsených vnútroštátnych prokurátorov a/alebo sudcov.

Tretí krok by mohol byť iniciovaný na požiadanie ktoréhokoľvek členského štátu, ktorý prejavil záujem o trestné stíhanie vo veci. Opodstatnene by bolo možné tvrdiť, že postup riešenia sporov by mal byť povinný po uplynutí lehoty v rámci kroku č. 2 s cieľom zabezpečiť, aby sporné prípady boli včas posunuté do fázy, kde pomocnú/centrálnu úlohu zohráva EÚ. Ak sa dosiahne konsenzus v rámci kroku č. 3, príslušné orgány by potom mali mať rovnaké možnosti ako v rámci kroku č. 2 (dobrovoľné zastavenie konaní v niektorých členských štátoch s cieľom trestne stíhať v ďalšom štáte alebo uzavrieť záväznú dohodu).

Je pravdepodobné, že dôkladné dodržiavanie pravidiel navrhovaného trojfázového procesného postupu spolu so súborom kritérií výberu jurisdikcie, ako to je načrtnuté ďalej (bod 2.5.), bude viesť ku konsenzu v mnohých prípadoch, ak nie v ich väčšine. Tento procesný postup je možné zriadiť v krátkom období a možno ho považovať za dostačujúci, pokiaľ by budúce skúsenosti neodhalili potrebu ďalších krokov. Ak nedôjde ku konsenzu, princíp *ne bis in idem* by sa začal „opäť“ uplatňovať.

Možný dodatočný krok: záväzné rozhodnutie orgánu EÚ?

V prípadoch, kedy by k navrhovanému riešeniu sporu nedošlo, z dlhodobého hľadiska by sa v rámci ďalšieho kroku mohla vziať do úvahy skutočnosť, či by orgán na úrovni EÚ nemal byť oprávnený prijať záväzné rozhodnutie pokiaľ ide o príslušnú jurisdikciu. Tento dodatočný krok by však bolo veľmi zložité uskutočniť podľa súčasnej zmluvy. Za prvé, musel by byť zriadený nový orgán, keďže úlohy sprostredkovateľa a orgánu, ktorý prijíma záväzné rozhodnutia nie sú zlučiteľné. Za druhé, ako je načrtnuté ďalej, vyvstali by zložité otázky týkajúce sa súdneho preskúmania rozhodnutia na úrovni EÚ.

2.3. Úloha fyzických osôb a súdne preskúmanie

Počas **prípravnej fázy trestného konania** je navrhovaný procesný postup zameraný na konzultáciu medzi orgánmi, ktoré vedú trestné stíhanie. Rokovanie o otázkach týkajúcich sa jurisdikcie s dotknutými fyzickými osobami by mohlo často odhaliť skutočnosti, ktoré by ohrozili trestné stíhanie alebo ovplyvnili práva a záujmy obetí a svedkov. Rozhodnutia o prítomnosti tohto rizika v jednotlivých trestných veciach by pravdepodobne mali byť ponechané na vnútroštátnych súdoch. Ak takéto riziko nie je identifikované, od príslušných orgánov by sa mohlo požadovať, aby včas informovali obhajobu a dotknuté obete o stanovení príslušnej jurisdikcie. V ktoromkoľvek prípade, dotknuté fyzické osoby budú musieť byť informované o hlavných dôvodoch výberu niektorej jurisdikcie najneskôr v čase, kedy je obžaloba odoslaná súdu.

Na rozdiel od prípravnej fázy trestného konania, v ktorej príslušné fyzické osoby zohrávajú dosť obmedzenú úlohu, vo fáze konania pred súdom (a/alebo vo fáze sprostredkovania) vnútroštátny súd, ktorý prijíma obžalobu, zvyčajne skúma, či má pôsobnosť na prejednanie prípadu. Je možné, že v ustanovení EÚ by sa mohlo vyžadovať, aby sa v rámci jurisdikcie zvolenej pomocou navrhovaného procesného postupu preskúmala skutočnosť, či **to je vhodné fórum** pre prejednanie danej veci. Zdá sa, že vnútroštátne súdy majú vhodnú pozíciu na vykonanie tohto preskúmania. Rozsiahle preskúmanie každého aspektu, ktorý môže zohrávať úlohu pri prideľovaní sa nezdá byť uskutočniteľné a ani potrebné. Súdne preskúmanie by preto mohlo mať hodnotu súdneho rozhodnutia o tom, či boli dodržané zásady **primeranosti** a **spravodlivého procesu**. Výber jurisdikcie by tak príslušný tribunál mohol zrušiť, ak zistí, že uskutočnený výber bol svojvoľný. Toto preskúmanie by sa mohlo uskutočniť na základe vnútroštátneho právneho poriadku členských štátov, ako napríklad na základe zásady „zneužitia procesu“**.** V súlade s článkom 35 Zmluvy o Európskej únii, otázky výkladu pravidiel vzťahujúcich sa na celú Úniu o procesnom postupe a kritériách výberu jurisdikcie by sa mohli predložiť Európskemu súdnemu dvoru (ESD) so žiadosťou o vydanie rozhodnutia k predbežnej otázke.

Na žiadosť dotknutých fyzických osôb, súdne preskúmanie uplatňovania jurisdikcie sa

zdá byť nevyhnutné prinajmenšom vtedy, ak je trestná vec pridelená konkrétnej jurisdikcii na základe záväznej dohody. Je to z toho dôvodu, že takéto záväzné dohody by obmedzili možnosť členských štátov napadnúť v neskoršej fáze uplatňovanie jurisdikcie. Otázka možnosti súdneho preskúmania v situáciách, v ktorých neexistujú záväzné dohody by možno mohla byť ponechaná na zváženie členským štátom a ich vnútroštátnym právnym predpisom. (t. j. skutočnosť, či niektoré členské štáty jednoducho ukončili, alebo nezačali trestné stíhanie vzhľadom na trestné stíhanie vo veci zo strany iného štátu)

Zložitejšie otázky by vyvstali, keby sa v rámci dodatočného kroku postúpila orgánu EÚ právomoc prijímať rozhodnutia. Súdne preskúmanie by v tomto prípade bolo nevyhnutné. Je však nevhodné, a v súčasnosti z právneho hľadiska nemožné, udeliť vnútroštátnym súdom úlohu preskúmať rozhodnutia prijaté orgánom EÚ. Na druhej strane, súčasné zmluvy neobsahujú právny základ pre udelenie takejto právomoci na preskúmanie Európskemu súdnemu dvoru. V Zmluve o Ústave pre Európu je ustanovený právny základ pre takéto preskúmanie v článku III-359. V rámci súčasnej zmluvy by sa mohla preskúmať možnosť porovnateľnej zmeny a doplnenia zmluvy.

2.4. Prednosť pre trestné stíhanie v „gestorskom“ členskom štáte

Spolu s procesným postupom uplatňovania jurisdikcie by ustanovením EÚ mohla byť členským štátom uložená povinnosť sústrediť konania v tej istej veci v rámci jednej „gestorskej“ jurisdikcie. Od istej fázy konania by ostatné členské štáty mohli byť povinné zastaviť svoje trestné stíhania a zdržať sa začatia nových. Uplatňovanie tohto **pravidla prednosti** by muselo byť v súlade s uvedeným procesným postupom, inak by výsledky boli náhodné.

Keďže na základe nových skutkových zistení môže často dôjsť k zmene situácie pokiaľ ide o výber „najvhodnejšieho miesta“ na trestné stíhanie, nemusí byť rozumné nútiť príslušné orgány vykonať konečný výber jurisdikcie v rannej fáze. Najvhodnejším štádiom uplatňovania pravidla, na základe ktorého sa požaduje to, aby všetky súbežné trestné stíhania boli sústredené v rámci jednej jurisdikcie, sa zdá byť **moment predloženia obvinenia** alebo obžaloby vnútroštátnemu súdu, keďže v tomto štádiu budú všetky informácie, ktoré by boli potrebné na dôkladné posúdenie otázok týkajúcich sa jurisdikcie, dostupné príslušným orgánom. Okrem toho, najväčšia záťaž na dotknuté fyzické osoby často nasleduje po podaní obžaloby a znásobeniu tejto záťaže sa preto možno vo veľkej miere vyhnúť tým, že sa pravidlo bude uplatňovať počnúc týmto štádiom.

S cieľom vyhnúť sa obchádzaniu procesného postupu by nemalo byť povolené predkladať obžalobu pred súd počas prebiehajúcich konzultácií a/alebo fázy riešenia sporu. Inými slovami, predtým než vnútroštátne orgány predložia obvinenie/obžalobu, budú musieť splniť svoju oznamovaciu a konzultačnú povinnosť. Ak tak neurobia, budú musieť zastaviť konanie pred súdom na žiadosť iného členského štátu.

V žiadnom prípade by však pravidlo prednosti nemalo brániť iným členským štátom akoukoľvek možnou formou podporiť *gestorský štát,* a to prostredníctvom platných opatrení EÚ a platných medzinárodných opatrení. Na rozdiel od uvedeného, členské štáty by mali dokonca aktívne poskytovať pomoc.

2.5. Príslušné kritéria

Spolu s procesným postupom a pravidlom prednosti by tretím prvkom celkovej stratégie predchádzania konfliktom jurisdikcie a ich riešenia mal byť zoznam kritérií, ktoré majú členské štáty uplatňovať pri výbere gestorskej jurisdikcie. Je možné definovať množstvo príslušných kritérií, ktoré sa majú uplatňovať a majú byť zamerané na pomerne flexibilný prístup od prípadu k prípadu, t. j. príslušné orgány by potrebovali mať značný priestor na uváženie.

Tieto kritériá, alebo náležité faktory, ktoré budú vplývať na proces určenia príslušnej jurisdikcie, by mali byť objektívne a mohli by sa zahrnúť v rámci budúceho právneho nástroja EÚ. Zoznam by mohol predovšetkým zahŕňať zásadu *teritoriality, kritériá súvisiace so záujmami podozrivého, odporcu alebo obetí, kritériá súvisiace so štátnymi záujmami a niektoré iné kritériá súvisiace s efektivitou a rýchlosťou konaní*. Možno by sa mohli označiť aj niektoré faktory, ktoré by *nemali* byť dôležité.

Ak to bude potrebné, v rámci ďalšieho kroku by členské štáty mohli súhlasiť s niektorými základnými zásadami týkajúcimi sa stanovenia priorít alebo zoraďovania v rámci zoznamu kritérií. Na druhej strane by sa mohol uprednostniť flexibilnejší prístup. Zdá sa, že bez ohľadu na to, či poradie priorít alebo postupnosť príslušných kritérií by boli stanovené v rámci právneho nástroja EÚ, je možné a nevyhnutné sa prinajmenšom dohodnúť na hlavnej zásade uplatňovania jurisdikcie. Táto zásada by mohla napríklad súvisieť so zásadou **primeranosti** a/alebo **spravodlivého procesu**. Inými slovami, príslušné orgány by mohli byť povinné zvažovať záujmy fyzických osôb. Meradlom, ako aj hlavnou otázkou prípadného súdneho preskúmania by mal by ť nestranný výkon spravodlivosti založený na dôkladnom zvážení náležitých skuto čností a vyváženom hodnotení príslušných kritérií.

3. Princíp *Ne bis in Idem*

Články 54 až 58 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda týkajúce sa princípu *ne bis in idem* sú v súčasnosti záväzné v rámci schengenského priestoru, v desiatich nových členských štátoch EÚ, ktoré pristúpili v roku 2004, na Islande a v Nórsku a v Spojenom kráľovstve. Čoskoro by mali byť záväzné pre Írsko. V rámci programu vzájomného uznávania z decembra 2000 bola vyslovená výzva k prehodnoteniu týchto ustanovení, predovšetkým k prehodnoteniu výnimiek z tohto princípu. Rada sa nevedela dohodnúť na súvisiacej iniciatíve zo strany Grécka týkajúcej sa rámcového rozhodnutia,[1] ale zdôraznila skutočnosť, že v úsilí by sa malo pokračovať „na základe uverejnenia oznámenia Komisie o konfliktoch jurisdikcie s cie ľom zabezpečiť dosiahnutie nespornej pridanej hodnoty“.

Ak bude možné vytvoriť postup, ktorý by viedol k vyváženému výberu jurisdikcie, namiesto prisúdenia exkluzivity „najrýchlejšiemu“ orgánu poverenému trestným stíhaním („kto prv príde, ten prv melie“), mohli by sa opätovne začať, s väčšou nádejou na úspech, rokovania o princípe *ne bis in idem*. V tejto súvislosti by sa mohli riešiť tieto otázky.

Po prvé by sa mala ďalej zvážiť existencia potreby objasnenia niektorých prvkov

[1] Ú. v. EÚ C 100, 26.4.2003, s. 24.

a definícií, napríklad pokiaľ ide o druhy rozhodnutí, ktoré môžu mať účinok *ne bis in idem* a/alebo to, čo sa má rozumieť pod pojmom *idem* alebo „tie isté skutočnosti“.

Po druhé, v prípade uznania vinným sa princíp v súčasnosti uplatňuje iba vtedy, ak udelený trest „bol vykonaný, vykonáva sa alebo ho už ďalej nemožno vykonať...“. Táto podmienka bola odôvodnená v rámci tradičného systému vzájomnej pomoci, kedy výkon trestu v iných členských štátoch sa niekedy ukázal byť obtiažny. Je otázne, či táto podmienka je stále potrebná v rámci priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, kde cezhraničný výkon trestu sa uskutočňuje prostredníctvom nástrojov EÚ týkajúcich sa vzájomného uznávania.

Po tretie, je otázne, či súčasné možnosti týkajúce sa výnimiek z princípu *ne bis in idem* sú stále potrebné. Článok 55 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda umožňuje, aby členské štáty ustanovili výnimky súvisiace so záujmom na trestnom stíhaní v konkrétnych trestných veciach v rámci niektorej jurisdikcie (napr. zásada teritoriality, trestné činy proti národnej bezpečnosti alebo skutky spáchané úradníkmi členského štátu). Tieto výnimky by mohli byť obsolétne, ak sa vytvorí vyvážený procesný postup výberu jurisdikcie.

4. Posilnenie zásady vzájomného uznávania

Navrhovanými opatreniami by sa tiež mohlo umožniť, aby Únia znížila počet dôvodov pre nevykonanie súdnych rozhodnutí z iných členských štátov, ktoré sú v súčasnosti zahrnuté v rámci nástrojov EÚ. Kvôli tejto situácii týkajúcej sa konfliktov jurisdikcií v trestných veciach, niektoré z týchto dôvodov nevykonania súdnych rozhodnutí možno považovať za potrebné. Zdá sa napríklad, že ide o dôvody, ktoré vychádzajú zo skutočnosti, že skutok sa stal na území vykonávajúceho štátu, ako napr. v článku 4 ods. 7 písm. a) rámcového rozhodnutia o európskom zatýkacom rozkaze.

Otázky

(1) Existuje potreba právnej normy EÚ, ktorou sa v rámci vnútroštátnych právnych predpisov ustanoví nevyhnutnosť umožniť pozastavenie konaní z dôvodu konaní v iných členských štátoch?

(2) Mala by existovať povinnosť informovať ostatné jurisdikcie o prebiehajúcom alebo pripravovanom trestnom stíhaní, ak existujú významné väzby na iné jurisdikcie? Ako by sa mali informácie týkajúce sa prebiehajúcich konaní, konečných rozhodnutí a iných súvisiacich rozhodnutí vymieňať?

(3) Mala by existovať povinnosť vstúpiť do rokovaní s členskými štátmi s významnými väzbami na trestnú vec?

(4) Existuje potreba modelu EÚ pre záväzné dohody medzi príslušnými orgánmi?

(5) Mal by existovať postup riešenia sporov/postup sprostredkovania vtedy, ak priame rokovania nevedú k dohode? Ktorý orgán má najvhodnejšiu pozíciu na sprostredkovanie pri riešení sporov týkajúcich sa jurisdikcie?

(6) Okrem riešenia sporov/sprostredkovania, existuje z dlhodobého hľadiska potreba ďal ších krokov, ako napríklad rozhodnutie orgánu na úrovni EÚ?

(7) Aký druh mechanizmu súdnej kontroly alebo súdneho preskúmania by bol potrebný a vhodný v súvislosti s uplatňovaním jurisdikcie?

(8) Existuje potreba pravidla alebo zásady, v ktorých by sa požadovalo zastavenie/ukon čenie súbežného konania v rámci EÚ? Ak áno, od ktorej fázy konania by sa mali uplat ňovať?

(9) Existuje potreba pravidiel týkajúcich sa konzultácie a/alebo presunu konaní vo vzťahu k tretím štátom, predovšetkým s členskými štátmi Rady Európy? Aký prístup by sa mal v tejto súvislosti uplatniť?

(10) Mal by budúci právny nástroj týkajúci sa konfliktov jurisdikcie zahŕňať zoznam kritérií, ktoré sa majú použiť pri výbere jurisdikcie?

(11) Okrem zásady teritoriality, ktoré iné kritériá by mali byť uvedené v zozname? Mal by to byť vyčerpávajúci zoznam?

(12) Domnievate sa, že by v zozname mali byť zahrnuté aj faktory, ktoré by sa nemali pova žovať za relevantné pri výbere príslušnej jurisdikcie? Ak áno, o ktoré faktory ide?

(13) Je potrebné, možné a vhodné „stanoviť priority“ kritérií pre určenie jurisdikcie? Ak áno, súhlasíte s tým, aby kritériu teritoriality bola daná priorita?

(14) Existuje potreba revidovaných pravidiel EÚ týkajúcich sa princípu *ne bis in idem*?

(15) Súhlasíte s touto definíciou pokiaľ ide o rozsah princípu *ne bis in idem*: *„rozhodnutie v trestných veciach, ktoré prijal súdny orgán alebo ktoré bolo predmetom odvolania k takémuto orgánu“*?

(16) Súhlasíte s touto definíciou „konečného rozhodnutia“: *„rozhodnutie, ktorým sa zakazuje nové trestné stíhanie v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi členského štátu, v ktorom bolo prijaté, pokiaľ tento zákaz na vnútroštátnej úrovni nie je v rozpore s cieľmi Zmluvy o Európskej únii*?

(17) Je vhodnejšie podmieniť definíciu „konečného rozhodnutia“ výslovnými výnimkami? *(napr. „rozhodnutie, ktorým sa zakazuje nové trestné stíhanie v súlade s právnymi predpismi členského štátu, v ktorom boli prijaté, okrem prípadu, kedy...“*)

(18) Okrem prvkov uvedených v otázke 16 a 17, malo by predošlé posúdenie skutkového stavu byť rozhodujúce pre to, či rozhodnutie má účinok *ne bis in idem* v celej EÚ?

(19) Je možné a potrebné definovať pojem *idem,* alebo by to malo byť ponechané na judikatúru Európskeho súdneho dvora?

(20) Existujú, podľa Vás, situácie, v ktorých by bolo stále potrebné zachovať podmienky pre vykonávanie rozhodnutí? Ak áno, o ktoré podmienky ide? Ak áno, môžu byť podmienky odstránené ak sa vytvorí procesný postup pre určenie jurisdikcie?

(21) V akom rozsahu môžu byť výnimky v článku 55 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda stále odôvodnené? Môžu byť tieto výnimky odstránené, ak sa vytvorí procesný postup pre určenie jurisdikcie, alebo sú podľa Vášho názoru potrebné za týchto okolností ďalšie opatrenia na „náhradu“ za odstránenie výnimiek?

(22) Mal by princíp *ne bis in idem* tvoriť základ obligatórneho odmietnutia vzájomnej právnej pomoci? Ak áno, ktoré ustanovenia právnych predpisov EÚ by mali byť prispôsobené?

(23) Existuje potreba súdržnejšieho prístupu k princípu *ne bis in idem* v súvislosti s tretími štátmi? Malo by sa rozlišovať medzi členskými štátmi Rady Európy a ostatnými štátmi?

(24) Súhlasíte s tým, aby s vyváženým procesným postupom pre určenie jurisdikcie:

(a) by sa niektoré dôvody pre odopretie vykonania rozhodnutia, ktoré sú upravené v právnych nástrojoch EÚ o vzájomnom uznávaní, mohli stať nepotrebnými alebo aspoň čiastočne nepotrebnými? O ktoré dôvody konkrétne ide?

(b) by sa niektoré dôvody pre fakultatívne nevykonávanie mali zmeniť na dôvody pre obligatórne nevykonávanie a naopak? O ktoré dôvody konkrétne ide?